

První pomoc u stavů spojených se základním onemocněním

CUKROVKA(diabetes mellitus) – HYPOGLYKEMIE, HYPERGLYKEMIE

NÁHLÁ DUŠNOST – z různých příčin

ÚKOL:

Podívej se na videa, promysli a zapiš si postup první pomoci

NALÉHAVÉ STAVY PŘI CUKROVCE

- nejčastěji v důsledku snížené hladiny krevního cukru = hypoglykemie

<https://www.youtube.com/watch?v=hlCKEfl8kFI> VIDEO
HYPOGLYKEMIE - VÝKLAD

<https://www.youtube.com/watch?v=phpIBGnVDgA>

VIDEO HYPOGLYKEMIE

- stavy související s vysokou hladinou krevního cukru (hyperglykemie) nejsou v rámci první pomoci rozpoznatelné a řešitelné a podstatou první pomoci je zajištění odborného ošetření = **VOLÁM ZZS, případně péče o postiženého v bezvědomí, KPR**

HYPOGLYKEMIE

PŘÍČINY:

- **předávkování inzulinem** nebo léky na cukrovku
- **vynechání pravidelné dávky jídla**
- **fyzický výkon spojený s nadměrným energetickým výdejem**

TYPICKÉ PŘÍZNAKY:

V závislosti na vývoji stavu se **postupně (během minut . RYCHLE)** objevují některé z následujících:

- **hlad (vlčí hlad) a slabost**
- **pocení a třes**
- **poruchy řeči a koordinace** (stav může připomínat opilost)

- **zmatenost a agresivita**
- **ztráta vědomí, případně křeče**

POSTIŽENÝ OHROŽEN:

- poškozením mozku při dlouhém trvání stavu hypoglykemie
- nerozpoznáním případného jiného vážnějšího stavu (náhlá zástava oběhu)

CÍL PRVNÍ POMOCI = zvýšit hladinu glukózy v krvi

POSTUP PRVNÍ POMOCI:

- **při prvních příznacích hypoglykemie, pokud to stav vědomí postiženého dovolí, podat sladké jídlo nebo nápoj**
 - 20g cukru nebo 250ml sladkého nápoje, kostkový cukr či vysypat do úst, nebo čokoládu, sušenku.....
- **zachránce postiženého vyzve, aby si změřil hladinu glukózy v krvi má_li u sebe glukometr**
- **v případě poruchy vědomí nepodávat postiženému nic ústy**
 - **kritériem je schopnost sebeobsluhy = dokáže-li postižený nápoj sám vzít do ruky a přiložit k ústům, je pravděpodobně schopen ho i bezpečně polknout.**
- **v případě poruchy vědomí = první pomoc u bezvědomí**
- **pokud se stav postiženého během několika minut nelepší, dochází ke zhoršování příznaků nebo je přítomna porucha vědomí, přivolá zachránce neprodleně zdravotnickou záchrannou službu - ZZS 155**

POZNÁMKA:

- **náhle (během sekund) vzniklá porucha vědomí není typická pro komplikace cukrovky; v takovém případě je nutné vyloučit náhlou zástavu oběhu – KPR**
- **v určitém procentu případů poruchy vědomí souvisejících s vysokou hladinou cukru v krvi může být z dechu postiženého cítit aceton, což je spojeno s rizikem záměny za opilost (podobný zápach) a podcenění stavu postiženého**

STAVY DUŠNOSTI

dušnost je pocit nedostatku vzduchu nebo obtížného dýchání

https://www.youtube.com/watch?v=KHAR_I6SpXU&feature=emb_rel_pause VIDEO ASTMATICKÝ ZÁCHVAT

PŘÍČINY:

- **onemocnění dýchacího ústrojí** (astma, chronická obstrukční plicní nemoc, záněty)
- **srdeční slabost** (srdeční selhání, infarkt)
- **psychická labilita** - hysterie

TYPICKÉ PŘÍZNAKY:

- **pocit nedostatku vzduchu, obtížného dýchání**
- fyzická **slabost**, zhoršení dušnosti při námaze či poloze vleže
- **neschopnost na jeden nádech říci více než pár slov**
- abnormální dechové zvuky (**pískání**)
- **zvýšená dechová frekvence**, povrchní dýchání
- v závažných případech **promodráání** - cyanóza, **neklid** či zmatenost postiženého

POSTIŽENÝ OHROŽEN:

- nedostatkem kyslíku v tkáních organismu
- při pokročilém stavu hrozí porucha vědomí či dýchání s následným nebezpečím zástavy oběhu

CÍL PRVNÍ POMOCI:

- předejít vzniku kritického stavu
- zmírnit obtíže postiženého
- je-li to nutné, přivolat zdravotnickou záchrannou službu

POSTUP PRVNÍ POMOCI:

- záchránce pomůže postiženému zaujmout **úlevovou polohu** (nejčastěji v předklonu vsedě se zapřenýma rukama)
- záchránce **uvolní tísnící oděv**, zajistí **přívod čerstvého vzduchu**

- **má-li postižený pro tento případ předepsány nějaké léky, záchránce mu je pomůže podat**
- **záchránce přivolá zdravotnickou záchrannou službu, pokud:**
 - výše uvedená opatření nevedou v krátké době ke zlepšení stavu
 - postižený je zmatený, neklidný či promodrává
 - nejsou slyšet žádné dechové zvuky
 - postižený dýchá nápadně rychle
- **záchránce postiženého neopouští, není-li to nutné, je připraven na možné zhoršení stavu – KPR**
- **při podezření na přítomnost cizího tělesa v dýchacích cestách – pokus o odstranění**

ASTMA BRONCHIALE

- chronické zánětlivé onemocnění dýchacích cest charakterizované reverzibilní (vratnou) bronchiální obstrukcí (překážkou)

Definice astmatického záchvatu

- porucha průchodnosti dolních dýchacích cest vzniklá na podkladě spazmu (stažení) bronchiální svaloviny s otokem sliznice a produkcí hojného vazkého sekretu

Příčiny:

- genetická dispozice
- zvířecí alergen (kočka, pes, kůň, křeček)
- roztoči
- plísňe – domácí, venkovní
- pyly
- potraviny (ořechy, mák, mléko, čokoláda)
- profesní alergen

Patogeneze

Při opakovaném kontaktu s alergenem dojde k zánětu ve sliznici dýchacích cest, který vyvolá otok, zvýšenou produkci vazkého hlenu a spasmus hladké svaloviny bronchů. Astma bronchiale je úzce spojeno s atopií.

Atopie je druh alergie, při které se ve zvýšené míře tvoří protilátky proti určitému alergen. Při opakovaném kontaktu s alergenem dojde k zánětu, který

vyvolá otok, zvýšenou produkci vazkého hlenu a spasmus hladké svaloviny bronchů.

Nejčastější vyvolávající **příčiny astmatického záchvatu:**

- strach
- stres
- změny teplot
- fyzická zátěž
- infekce dýchacích cest

Příznaky astmatického záchvatu:

- **subjektivní** = náhle vzniklá dušnost, **pocit tísně**, sevření hrudníku, výrazná **úzkost**, neklid, **strach z udušení**
- **objektivní** = **pomalé dýchání** s výrazně **prodlouženým** namáhavým **výdechem s hvízdavými** fenomény, **kašel – dráždivý**, bez expektorace, tmavě **rudé zabarvení obličeje** přechází do cyanózy, zvýšená náplň krčních žil, **útržkovitá řeč**, nemožnost říci větu na jedno nadechnutí, tachykardie

První pomoc při astmatickém záchvatu:

- okamžitě uvolnit dýchací cesty
- **rozepnout** těsný oděv, **čerstvý vzduch**
- odstranění alergenů
- uložit nemocného do polohy **v sedě nebo polosedě** s možností opěry v předklonu
- **vdechnout lék** pomocí spreje nebo inhalátoru (pokud má nemocný u sebe)
- v klidu pomalu dýchat – prodloužený výdech
- sledovat fyziologické funkce
 - pokud nedoručí do 10 minut ke zlepšení dýchání – znovu aplikovat lék, pouze 3x
- volat **155**

STATUS ASTMATIKUS

je protrahovaný astmatický záchvat, který nereaguje na standardní léčbu

Zpracovala: Mgr. Dagmar Maršálková

Informační zdroje:

POKORNÝ, Jiří et al. Urgentní medicína. Praha : Galén, 2004. ISBN 80-7262-259-5.

ZADÁK, Zdeněk, HAVEL, Eduard a kol. Intenzivní medicína na principech vnitřního lékařství. Praha : Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2099-9.

Kolektiv autorů. Sestra a urgentní stavy. Praha : Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2548-2.

KELNAROVÁ, J.-TOUFAROVÁ, J.-SEDLÁČKOVÁ, J.-ČÍŽKOVÁ, Z. První pomoc I. Pro studenty zdravotnických oborů. Praha : Grada, 2007.

KELNAROVÁ, J.-TOUFAROVÁ, J.-SEDLÁČKOVÁ, J.-ČÍŽKOVÁ, Z. První pomoc II. Pro studenty zdravotnických oborů. Praha : Grada, 2007

<http://www.cervenykriz.eu/cz/standardy.aspx>

<https://ppp.zshk.cz/vyuka/diabetes-mellitus.aspx> - **VIDEO první pomoc u dítěte při závažných stavech spojených s diabetem, vnímání hypoglykemie dítětem**

<https://ppp.zshk.cz/vyuka/hypoglykemie.aspx> **VIDEO HYPOGLYKEMIE**

<https://ppp.zshk.cz/vyuka/hyperglykemie.aspx>

<https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/urazy-rizika-nebezpeci/cukrovka.html>

VIDEO HYPOGLYKEMIE

<https://ppp.zshk.cz/vyuka/dusnost.aspx>

<https://ppp.zshk.cz/vyuka/dechova-nedostatecnost.aspx>

<https://ppp.zshk.cz/vyuka/astma-bronchiale.aspx>

https://www.youtube.com/watch?v=KHAR_I6SpXU&feature=emb_rel_pause

VIDEO ASTMATICKÝ ZÁCHVAT

<http://www.zachranny-kruh.cz>